

bationes, instrumenta et jura in contrarium militancia, *ib.* Nequit invita altera parte revocari ob rescriptum principis, *ib.* Vel ex prætextu instrumentorum de novo repertorum, *ib.* Extenditur ad connexa, et accessoria, imo, et ad ignota; et quando, *ib.* Alius transactionis effectus est, parere exceptionem litis finitæ, *ib.* Solvitur instantia, *ib.* Transactio an possit rescindi ob læsionem ultra dimidium, 76. Si ecclesia, vel minor in transactione graviter lædatur, potest petere restitutionem in integrum, *ib.* Graviter lædens alterum in transactione, *ib.* Venitur in foro conscientie ad restitutionem; et in foro externo datur actio de dolo, ac rescinditur transactio, etc., *ib.* Probabilius est, quod transactio etiam bona fide hinc inde celebrata rescindi possit ob læsionem ultra dimidium, *ib.* Transactio est species alienationis, nec potest fieri de rebus ecclesie immobilibus, aut pretiosis absque solemnitatibus juris, 77. Transactio per prælatum, vel rectorem ecclesie facta sine consensu superioris, non obligat successorem, sed solum transigentem, *ib.* Secus si fuerit confirmata ex certa scientia per sedem apostolicam, 78.

TRANSITUS de una religione ad aliam de facto paucis licitus est, V, 61. Quamvis de jure communi valeat, *ib.* Si fit ex bono fine, *ib.* Ad religionem strictiorem, 62. Sive ex regula, sive ex statutis talem, *ib.* A religione sancti Francisci ad nullam aliam transire licet, *ib.* Ut transitus alias licitus sit, debet fieri sine infamia et detrimento religionis deserendæ, *ib.* Et cum petita licentia superioris prioris, 63. Quæ licentia, si indiscrete negatur, non impedit transitum, *ib.* Practica instructio circa modum petendi licentiam, *ib.* Superior sine licentia Papæ ad nullam aliam transire potest, 64. Ut transitus rite fiat, debet prius constare, quod religio strictior, transeuntem recipere velit, *ib.* Et transiens exhibeat dimissorias, *ib.* Regulariter non expedit ab una religione ad aliam transire, *ib.* Causæ ob quas expedit a minus stricta ad strictiorem transire, 65.

TRANSLATIO, quid, I, 380. Translatio episcopi a quo fieri possit, 381. Effectus translationis episcopi, quales, 382. Vide supra *Episcopi translatio*.

TRANSUBSTANTIATIO, hæc vox, in generali concilio primum adinventum fuit, I, 84. Idque convenienter, *ib.*

ULTIMA voluntas est ambulatoria usque ad mortem, IV, 421. Ultimum supplicium quid, VI, 549. Potest etiam pro pœna extraordinaria imponi, *ib.*

TRANSUMPTA originalium instrumentorum, quam vim probandi habeant, III, 90. Vide supra *Exemplaria*.

TREBELLIANICA. Vide *Falcidia*.

TREUGA, quid, II, 46. Treugæ vocabulum, quale, *ib.* An differat ab induciis, *ib.* Treuga est duplex, *ib.* Nempe conventionalis, et canonica, seu legalis, *ib.* Treugæ canonice, cur fuerint statutæ, *ib.* An sint usu receptæ, 47. Si factio publico per hostem violatur treuga, illico altera pars potest arma reassumere, *ib.* Secus, si ea violetur factio duntaxat privato, 48. Tunc enim satisfactio prius petenda est, *ib.*

TRIBUTUM de agris solvunt ecclesie, et clerici, II, 242. Tributum quid, et quotuplex, V, 146. A quo, et ob quam causam imponi possit, 147. Quandonam obligent in conscientia, 148. Tributum solvere est signum subjectionis, V, 276 et 279. A præstandis tributis immunes sunt ecclesie, ecclesiasticæque personæ, bonaque earum, 278. Tam ordinariis, *ib.* Quam extraordinariis, 282.

TRIDENTINUM concilium an, et qualis revocavit regularium privilegia, VI, 520.

TRIENNALIS regula non excludit ordinarium inquirentem de beneficii titulo, III, 533. De triennali regula an, et quando in casu beneficii simoniace accepti locum habeat, VI, 215.

TRINITATIS sanctissimæ nomine, quid intelligatur, I, 56. Trinitatis vocabulum a tempore Apostolorum usitatum, *ib.* Mysterium sanctissimæ Trinitatis explicatur a concilio generali in can. *Firmiter, de Summ. Trinit.*, 57. A tota Trinitate Christus Jesus est communiter incarnatus, 58. Opera Trinitatis ad extra sunt indivisa, *ib.* Disparitas inter opera sanctissimæ Trinitatis ad extra et Incarnationem Verbi, 59. In divinis datur vera et realis unitas quoad essentiam, 57. Nec tamen hinc sequitur quaternitas, *ib.*

TURPIS rei pactum non valet, VII, 180. Turpis persona, quæ dicatur, IV, 474.

TURPITUDINEM propriam detegere nemo debet cogi; et quomodo istud sit intelligendum, II, 497. Turpitudinem propriam allegans, non auditur: et quomodo, III, 168. Turpitudinem propriam alleganti non creditur, IV, 111. Turpitudinem propriam allegans, non est audiendus, V, 307.

TUTOR cui licet vendere rem pupillarem, non tamen potest eam oppignorare, VII, 125.

UNIO beneficiorum quid, IV, 87. Alia est perpetua, *ib.* Alia temporalis, *ib.* Subinde ex duobus fit unum, 88. Et hæc unio dicitur extinctiva, *ib.* Subinde fit una ecclesia superior, altera infe-

rior, *ib.* In quo casu superior censetur mater, et inferior filia, *ib.* Hæcque assumit naturam et consuetudinem illius, *ib.* Item in hoc casu inferior desinit esse beneficium, 89. Fitque prædium alterius, *ib.* Nec debet amplius exprimi in imputatione beneficii principalis, *ib.* Captaque possessione principalis habetur possessio illius, *ib.* Nihilominus debet in beneficio unito officium divinum more solito peragi, *ib.* Alio modo uniuntur duo beneficia principaliter, 90. Unio beneficiorum a quo fieri possit, *ib.* Episcopatus solus Papa potest unire, *ib.* Episcopus vero beneficia suæ diocesis, *ib.* Etiam Papæ reservata, *ib.* Demptis exemptis beneficiis, *ib.* Uniones beneficiorum ad tempus facere potest solus Papa, 91. Episcopus nequit unire beneficia unius diocesis beneficiis et monasteriis alterius diocesis, *ib.* Parochias non potest unire monasteriis, *ib.* Beneficia regularia non possunt uniri præbendis tenuibus, *ib.* Legatus a latere potest unire beneficia suæ provincie, *ib.* Sicut et capitulum sede vacante, 92. An etiam vicarius generalis, *ib.* Et alii prælati episcopo inferiores, *ib.* Solemnitates ad unionem beneficiorum requisitæ, *ib.* Requiritur ad eam justa causa, *ib.* De qua inquiri debet; etsi Papa uniat, *ib.* Justa causa uniendi quæ, et quotuplex, *ib.* Si fit sine causa, est nulla, 93. Ad eam debent citari interesse habentes, *ib.* Ut collator, *ib.* Patronus, *ib.* Non tamen plebs, *ib.* Requiritur ad eam consensus capituli, 94. Quid si contradicat, *ib.* Ad eam non requiritur consensus rectoris ecclesie, *ib.* Bene tamen pro dismemberatione ecclesie, *ib.* In unione beneficii non constituitur defensor ecclesie, *ib.* Unio beneficiorum est quædam alienatio, non tamen vera, et proprie dicta, 92.

UNIVERSITATIS sæcularis, v. g. civitatis, oppidi, etc., membra, an possint esse testes in causa dictæ universitatis, II, 44. Universitatis sunt, non singulorum, quæ sunt communia, *ib.* Quando agitur de donatione vel legato factio cuiusdam universitati, etiam sæculari, possunt esse testes, qui sunt de illa universitate, *ib.* Idem dicendum de probatione confinium, *ib.* Et de probatione consuetudinis non solvendi decimas, gabellas, etc., *ib.* Solvuntur rationes in oppositum, 42. Universitates quædam impetrarunt privilegium admittendi clericos ad publicas legem civilium lectiones, I, 54. Universitates, et societates, an possint facere leges proprium statum concernentes, 124.

USQUE. Hæc dictio stat exclusive, II, 321.

USURA, an probetur per testes singulares singularitate administrativa, III, 28. In causis usurarum cur fœneratores cogantur edere libros rationum usurarum, 113. Usuras solvere qui juravit, tenetur ad earum solutionem; quamvis solutas repetere possit, 169. Usura quid, et quotuplex, VI, 420. Definatur, *ib.* Est lucrum visolius mutui proveniens, *ib.* Nomine lucri quid intelligatur, *ib.* Usura alia est mentalis, alia

realis, *ib.* Alia expressa, alia palliata, *ib.* Alia centesimæ, alia bessales, alia semissæ, etc., *ib.* Alia simplices, alia usuræ usurarum, *ib.* Alia compensatoriæ, seu restauratoriæ, alia punitoriæ seu moratoriæ, alia lucrativæ, *ib.* Usura compensatoria, seu restauratoria licita est ob lucrum cessans, vel damnum emergens, 431. Ad quod tamen requiruntur quatuor conditiones: et quæ, 432. Licita etiam est ob periculum perdendæ sortis, 433. In foro interno usurarius est, qui ex mutuo vere intendit lucrum, etsi periculum in se suscipiat, *ib.*

Usura moratoria, seu punitoria licita est non tantum ex apposita penali legali, 434. Sed etiam ex conventionali, *ib.* Dummodo non fiat in fraudem veræ usuræ, *ib.* Et debitor sit in culpabili mora solvendi, 435. Atque pœna sit moderata, *ib.* Et terminis non nimis brevis, *ib.* Usura an sit ratione carentiæ pecuniæ, vel obligationis eam non rependendi certo tempore, aliquid exigere ultra sortem, *ib.* Usuram an committat, qui frumentum, vel aliam rem, usu consumptibilem, mutuo dat vel vendit, ex conditione, ut in eadem mensura restituatur futuro tempore, vel reddatur pretium, quo futuro tempore constat, 437.

Usuræ iudex, VI, 454. Est mixti fori, non tantum, si est quæstio facti, *ib.* Sed etiam si est quæstio juris, *ib.* Quando est quæstio de peccato, solus ecclesiasticus iudex est, 455.

Usuræ lucratoriæ, seu proprie dictæ prohibentur, et malitia, 422. Est prohibita jure divino, et naturali, *ib.* Usuræ lucratoriæ, seu proprie tales, num auctoritate principis, vel consuetudine licitæ fieri possint, 426. Proponitur ratio dubitandi, et affirmandi, 427. Statuitur sententia negativa, et probatur, *ib.* Solvuntur objectiones, 428. Respondetur ad consuetudinem Germaniæ, usuram quinque pro centum exigentem, permittentem, 429. Usuræ usurarum prohibite sunt jure divino, et canonico, 424. Ac etiam civili, *ib.* Ita, ut nondum solutæ nulla stipulatione licite fieri valeant, *ib.* Compensatoriæ jure civili, non vero divino, adversante, 425. Usuræ jam solutæ, an denuo in sortem dari possint, *ib.* Usurarum pœnæ non nisi manifestos usurarios post sententiam iudicis declaratoriam afficiunt, 453. Et sunt infamia, *ib.* Privatio beneficii, et inhabilitas ad aliud, *ib.* Excommunicatio, et irregularitas usurarii laici, *ib.* Privatio sepulturæ ecclesiasticæ, *ib.* Amissio partis sortis principalis, *ib.* Inhabilitas ad condendum testamentum, 454. Usuras lucratorias solvendi nulla datur obligatio, 450. Nisi ad eas solvendas debitor juramento se obstrinxit, *ib.* Quas tamen solutas coram iudice iterum repetere potest, *ib.* Usuras compensatorias, et moratorias solvere tenetur debitor, *ib.* Usuras et pœnas illarum deducendi in mutuo aliquid ultra sortem exigendo, vel recipiendo utiles, et licita praxis, tam quoad doctores, quam indoctos, præsertim in Germania, 454.

Usurarius an, et quando acquirat dominium rerum usura acquiratarum, 450. Usurarius restituere tenetur præter rem usura acceptam etiam fructus illius, si est frugifera, 451. Non vero fructus industriæ, *ib.* Usurarii, et hæredes eorum tenentur ad restitutionem faciendam: et cui, *ib.* Hæredes tamen non tenentur ultra vires hæreditatis, *ib.* Paupertas usurariorum, hæredes excusati a restitutione, donec ad pinguiorem fortunam veniant, 452. Usurarius mentalis, an et quando teneatur ad restitutionem, *ib.* Usurarium an sit, aliquid ultra sortem exigere, vel accipere ex benevolentia, gratitudine, vel liberalitate mutuarii, 436. Usurarium, an et quando sit, absque pacto aliquid ultra sortem solummodo intendere vel sperare, aut rogare, *ib.* Usurarium unum sit, rem pluris justo vendere ob dilatam solutionem, 437. Usurarium an sit, debitum alienum minori pretio emere, 437. Usurarium an sit, ob favorem piæ causæ, vel ob aliud bonum opus exigere aliquid ultra sortem, 438.

USU contrario, vel non usu quando amittantur

privilegia? Vide *Privilegiorum amissio per non usum, vel actum contrarium.*

USUFRUCTUARIUS est dominus fructuum; V, 85. Usufructuarius qui arbores plantare debet, etiam eorum commodum recipiet, VII, 128. Usufructus, quid, III, 243. Usus quid, et quomodo differat ab usufructu, *ib.* Usufructus omnium bonorum per dispositionem ultimam concessus, quomodo intelligendus, IV, 464.

UTILE non debet per inutile vitari; et quando, I, 247. Utile et inutile non debet vitari, quomodo intelligendum, IV, 216.

UTILITAS Ecclesiæ evidens tribuit canonico absentis præsentias, III, 460.

UXOR an possit esse testis pro marito; et contra, II, 566. Uxor pauper accipit quartam partem, vel partem virilem ab intestato, IV, 585. Ratione dotis habet tacitam hypothecam in cunctis bonis mariti cum jure prælationis, 307. Ac etiam ratione bonorum paraphernalium administrationi viri commissorum, *ib.* Uxores sequuntur conditionem mariti, V, 452.

V

VACARE beneficium, et vacatio ejusdem apud sedem, vel in curia quid? Et quid juris de ea III, 551.

VACATIO beneficii per mortem, et vacatio per renuntiationem, sunt diversa, I, 245. Vacatio beneficii durat usque ad confirmationem novæ prælati, 321. Vacatio beneficiorum. Vide *Beneficiorum vacatio.* Potest fieri, et intelligi multipli ceter, IV, 33. Vacatio sedis. Vide *Sedes vacans.*

VAGABUNDI, qui, II, 211. Vagabundus an sit, qui pergit ad locum, in quo domicilium est collocaturus, *ib.* Vagabundi sortiuntur forum, ubi reperiuntur, *ib.*

VAGI qui sint, V, 411. Vagorum parochus in ordine ad contrahendum matrimonium quis sit, *ib.* Sine licentia ordinarii valide, non tamen licite vagorum matrimonio assistit parochus, *ib.* Milites quando censeantur vagi ad propositum, 412.

VARIARE quomodo, et quoties possit patronus laicus, V, 123.

VASA sacra tangere quando liceat, VII, 14.

VASALLUS ratione feudi quas obligationes et jura habeat, IV, 296. Quando amittat feudum, 299.

VECTIGAL quid, V, 146. Solus princeps imponit, 147. Et ex qua causa, *ib.* An, et quando obliget in conscientia, 148. Ab eo solvendo quandonam eximantur ecclesiæ, ecclesiasticæque personæ, 281. Vectigalia recipiens debet reparare vias, etc., VII, 129.

VEL dictionis natura est, quod ponatur inter diversa, III, 545. Vel dictio subinde sumitur pro

Et, V, 411. Vel quando sit dictio copulativa, VII, 160.

VENATIO, quid et quotuplex? item quæ licita, vel illicita, VI, 464. Sylvatica quieta, et moderata raro facta etiam clericis est licita, *ib.* Non vero tumultuosa et clamorosa, nec moderata nimis frequenter facta, 465. Et quare, *ib.* Sententiæ patrum contra venationem, 465. Pœnæ clerici venatoris sunt hodie abrogatæ, *ib.* Venationem exercentes clerici non sunt irregulares, 374.

VENDERE rem pluris justo pretio an sit usura, VI, 437.

VENDITOR non tenetur vitium notum rei venditæ insinuare, VII, 76. Nec tenetur ad evictionem nisi ab emptore laudatus, 18.

VENIA peccati. Vide *Peccatum.* Veniæ facilitas est incentivum peccandi, VII, 6.

VERBA sunt interpretanda, ut aliquid operentur, I, 27. Verborum superfluitas in jure est vitanda, *ib.* Argumentum a superfluitate vitanda, est fortissimum in jure, *ib.* Verba debent potius impropriari, quam quod sint superflua, 28. Dummodo inde non sequatur aliquid absurdum, vel iniquum, *ib.* Dantur tamen casus, in quibus vel superfluitas verborum non censetur intervenire, vel toleratur; et quando, *ib.* Verba clara non admittunt interpretationem, neque voluntatis conjecturam, I, 184. Verba statuti an debeant impropriari, ut reducantur ad jus commune, *ib.* Interpretatio, potius menti, quam verbis legis convenire debet, *ib.* Non tamen est recedendum a verbis, nisi manifestum sit, aliud sensisse dis-

ponentem, 185. Verba sunt intelligenda secundum propriam significationem, nisi aliud suadeat subjecta materia, *ib.* Duplex verborum proprietas, naturalis et civilis, *ib.* Verba narrativa, et enuntiativa, quæ, II, 330. Quam vim probandi habeant verba narrativa litterarum apostolicarum, *ib.* Vide supra *Papæ verba narrativa.* Quid dicendum de verbis narrativis imperatoris, regis, etc., 539. Verba testium benigne sunt interpretanda, ne perjurii reatu notentur, III, 30. Verba legis in propria significatione accipienda sunt, V, 243. Verba intelligenda sunt juxta mentem proferentis, 311. Et juxta sensum communem loquendi, 312. Verba varia, quibus contrahuntur, et non contrahuntur sponsalia, 313. Verba clara non admittunt interpretationem. Vide *Clara.* Verborum significatio quomodo intelligenda, VI, 613. Servandæ sunt inter alias regulæ sequentes I. Verba sunt intelligenda cum effectu, ut aliquid operentur, 614. II. Verba sunt intelligenda secundum subjectam materiam, *ib.* III. Verba sunt intelligenda, ut excludatur delictum, *ib.* IV. Verba clara non admittunt interpretationem, *ib.* V. Verba sunt intelligenda, ut non derogetur quæsito juri tertii, *ib.* VI. Verba sunt intelligenda, ut evitetur absurdum, *ib.* VII. Verba sunt intelligenda, ut evitetur contradictio, vel correctio, *ib.* VIII. Verba sequentia accipiunt interpretationem a præcedentibus, et e contra, *ib.* De aliis regulis remissive, 615.

VERBERATIO conjugis an, et quando præbeat causam divortii, V, 507. Ex justa causa potest vir uxorem leviter verberare, non item graviter, 508. Verberatio gravis, et crudelis tractatio quæ, 509.

VERIFICARI quo tempore debeant preces et causa in supplicatione oblata pro dispensatione, V, 587.

VERISIMILITUDO habetur pro veritate, VII, 108. VERISIMILIUS quid dicatur, VII, 106.

VERITAS requirit adminicula legis, IV, 411. Veritas non est omittenda propter scandalum vitandum, VII, 7.

VERO dictio est adversativa præcedentium in jure et facto, III, 573.

VESTIS talaris quid, III, 385. Virgata, et partita quæ, 388. Vestes sacerdotales non iterum sunt benedicendæ, neque altaria reconsecranda, in quibus schismatici, etc., celebrarunt, I, 493.

VETITUM seu interdictum ecclesiæ quatenus impedimentum quid? et quomodo obliget, V, 484. Non annullat matrimonium, 485. Nisi apponatur clausula irritans, 486.

VEXATIO quotuplex et cujus redemptio excuset a simonia, VI, 211.

VIA ut est servitus rustica, quid, III, 242.

VICARIA et vicariatus quid, III, 476. Alia est perpetua, alia temporalis, *ib.* Temporalis non est proprie beneficium, bene tamen perpetua, *ib.*

VICARIUS generatim, quis, I, 526. Vicario est obediendum, et deferendum, tanquam illi, cujus

vices gerit, *ib.* Vicarius locum habet non solum in negotiis civilibus, sed etiam ecclesiasticis, *ib.* Solvitur instantia, *ib.* Vicariorum divisio, quæ, 527. Vicarii in divinis, qui, *ib.* Presbyteri illi, qui loco principalis rectoris deserviunt ecclesiæ, proprie dicuntur vicarii, non parochi, *ib.* Vicarii jurisdictionis, qui, *ib.* Vicarius quomodo differat a iudice delegato, 546, 528. Vicarius perpetuus ecclesiæ habet curam animarum in actu, rector principalis in habitu, *ib.* Vicarius perpetuus proprie non dicitur rector ecclesiæ, *ib.*, 527. Tamen penes eum est exercitium curæ, non penes rectorem ecclesiæ, 532. Unde rector principalis eo invito nequit curam animarum in illa ecclesia exercere, *ib.* Quæ nihilominus circa talem ecclesiam agenda pertineant ad rectorem principalem, *ib.* Rectore principali mortuo, non expirat officium vicarii perpetui, *ib.* Solvitur instantia, *ib.* In vicarium, præsertim perpetuum, quandoque transfertur tota cura, *ib.* Vicarius perpetuus ecclesiæ parochialis tenetur intra annum promoveri ad sacerdotium ad instar verorum parochorum, 530, 486. Vide supra *Parochus.* Vicarius generalis episcopi statim ac electus, accipit jurisdictionem a canone, I, 536. Et vi officii sibi generaliter commissi, regulariter potest ea omnia, quæ episcopus, *ib.* Quia constituit unum tribunal cum episcopo, *ib.* Dummodo non sint in jure specialiter excepta, neque res arduæ, et magni præjudicii, 537. Unde is cognoscit omnes causas ad episcopalem jurisdictionem pertinentes, quæ non requirunt specialem commissionem, adeoque quod stet præsumptio pro ipso, *ib.* Excipiuntur tamen causæ criminales, *ib.* Vicarius generalis, an nihilominus sine speciali commissione possit inquirere de subditorum defectibus, hosque punire, et qua ratione, *ib.* Is non potest beneficia conferre, 538. Bene tamen electos et præsentatos, si digni reperiantur, in beneficiis instituere; et quæ ratio disparitatis, *ib.* Nequit unire vel dividere beneficia, *ib.* An vicarius generalis sine speciali commissione possit dispensare in votis, juramentis, denuntiationibus matrimonii, etc., *ib.* Vel absolvere a casibus episcopo reservatis, *ib.* Ac dispensare in irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, etc., in vim concilii Tridentini, *ib.* In praxi circa talia debet attendi forma vicariatus, 539. Facultas expediendi omnia, quæ sunt episcopalis potestatis, licet speciale mandatum requirant, quousque se extendat, *ib.* Vicarius ecclesiæ quis, III, 476. Quotuplex, *ib.* In beneficiis curatis constituuntur perpetui, 477. Vicarius capitularis quando debeat constitui, IV, 57. Ejus potestas, *ib.*, 55. Potest plura quam vicarius episcopi, et cur, 58. Vicarius generalis an, et quomodo dispensare valeat super impedimentis matrimonii? Vide *Dispensandi potestas competens vicario generali.* Vicarius generalis ultra montes in bullis vocari solet officialis, V, 602. Vicarius generalis non potest conferre beneficia, VII, 174.